

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง การปฏิเสธรในภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ : การศึกษาการถ่ายโอนทางวัฒนธรรมนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล จดระเบียบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 เก็บข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยเริ่มจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาศึกษา กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล หลังจากนั้นจึงนำเครื่องมือที่จัดทำขึ้นไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีระดับการศึกษาและอายุที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด เนื่องจากต้องการจำกัดตัวแปรระดับการศึกษา และอายุ ได้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ดังนี้

(1) กลุ่มเจ้าของภาษา คือ นักศึกษาอเมริกัน ชั้นปีที่ 1 ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัย มิรา คอฟตา ในรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา จำนวน 50 คน

(2) กลุ่มที่มีไม่ใช่เจ้าของภาษา คือนักศึกษาไทย ชั้นปีที่ 1 คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 50 คน

3.1.2 การจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้สำรวจเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมนั้น พบว่ามีวิธีการเก็บข้อมูลได้หลายวิธี ที่นิยมคือ -การให้ตอบแบบสอบถามจากสถานการณ์สมมติ หรือการให้แสดงบทบาทสมมติ ในขณะที่จะพบการเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงค่อนข้างน้อย

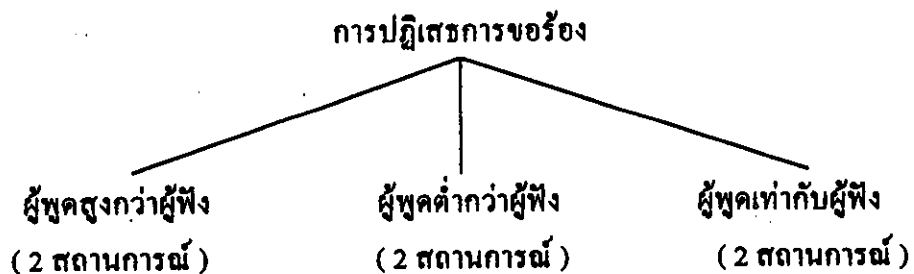
ทั้งนี้ตัวอย่างการเก็บข้อมูลทางจากสถานการณ์จริงนั้น คืองานของโฮล์มส (Holmes, 1990) ที่ศึกษาเรื่องการแสดงวัฒนธรรมการขอโทษในสังคมนิวซีแลนด์ โดยเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงจำนวน 183 ตัวอย่าง ซึ่งเมื่อพิจารณาจะพบว่าวิธีการเก็บข้อมูลวิธีนี้ทำให้ผู้วิจัยต้องสิ้นเปลืองเวลาเป็นอย่างมาก เนื่องจากต้องพยายามรวบรวมตัวอย่างวัฒนธรรมที่ต้องการให้ได้มากที่สุด และยากที่จะควบคุมปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบของการแสดงวัฒนธรรมนั้นๆ เช่น

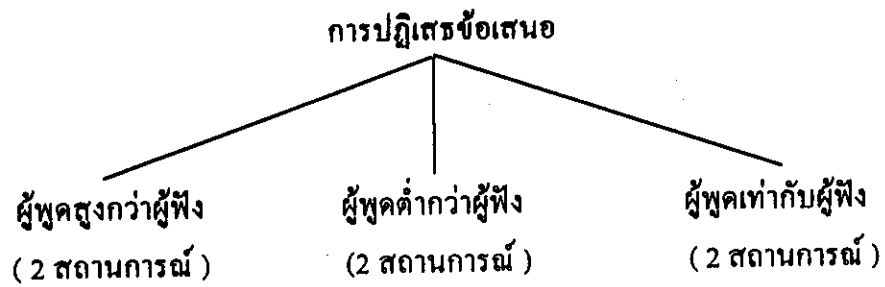
ความสนิทสนมคุ้นเคย และสถานภาพทางสังคม เป็นต้น และการเก็บข้อมูลวิธีนี้ไม่เหมาะกับการที่ต้องการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างปริมาณมาก แต่อย่างไรก็ตามก็มีข้อดี คือ ผู้วิจัยจะได้ข้อมูลที่เป็นธรรมชาติ เนื่องจากเป็นวงจกรกรรมที่เกิดขึ้นจริงๆ

อีกวิธีหนึ่งคือการเก็บข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างแสดงบทบาทสมมติด้วยการพูด เช่น ในงานของ วิดจาจา (Widjaja, 1997) ที่ศึกษาการแสดงวงจกรกรรมการปฏิเสธในกลุ่มคนอเมริกัน และได้หวั่น หรืองานของ โอลชเทน (Olshtain, 1983) ที่ศึกษาการแสดงวงจกรกรรมการขอโทษ เปรียบเทียบระหว่างคนอเมริกันเจ้าของภาษากับคนรัสเซีย และ ฮีบรู นั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โดยมากผู้ที่มิใช่เจ้าของภาษามักมีความประหม่า เมื่อจะต้องถูกประเมิน และบันทึกข้อมูลจากการพูด ซึ่งจากงานของวิดจาจา พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางคนไม่ให้คำตอบ หรือไม่แสดงบทบาทใดๆ เลย ในช่วงที่มีการเก็บข้อมูล โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคย และเกิดความประหม่ามาก

เมื่อพิจารณาข้อดีข้อเสียดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้เครื่องมือที่เป็นสถานการณ์สมมติ โดยเป็นบทบาทสนทนาสั้น ๆ ที่ยังไม่สมบูรณ์ และให้กลุ่มตัวอย่างเติมข้อความที่เว้นว่างไว้ในบทสนทนาให้สมบูรณ์ ซึ่งแบบสอบถามชนิดนี้ บลูม - กุลกา ได้พัฒนาขึ้นและเรียกว่า Discourse Completion Test (DCT) การเก็บข้อมูลวิธีนี้เหมาะกับการศึกษาเปรียบเทียบวงจกรกรรมข้ามภาษาที่ต้องใช้ข้อมูลจำนวนมาก เป็นการประหยัดเวลาในการเก็บข้อมูลได้มาก อีกทั้งผู้วิจัยยังสามารถที่จะควบคุมตัวแปรที่ต้องการจะศึกษาได้

ผู้วิจัยได้จัดทำสถานการณ์สมมติขึ้น 12 สถานการณ์ โดยเป็นสถานการณ์ที่ให้กลุ่มตัวอย่างตอบปฏิเสธการขอร้อง และข้อเสนอ จำนวนอย่างละ 6 สถานการณ์ เหตุผลที่ต้องมีสถานการณ์ จำนวน 12 สถานการณ์ และเป็นสถานการณ์การปฏิเสธการขอร้อง และข้อเสนอ นั้น ผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในหัวข้อ 1.4 (ขอบเขตของการวิจัย) สถานการณ์ที่ใช้เป็นสถานการณ์ที่พบบ่อยในชีวิตประจำวัน และก่อนข้างจะเป็นการยากและอึดอัดอยู่ไม่น้อยในการที่จะพูดปฏิเสธ และในแต่ละสถานการณ์ของการปฏิเสธการขอร้อง และข้อเสนอ นั้น ผู้วิจัยจัดให้มีความหลากหลายในสถานภาพทางสังคมระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง กล่าวคือเมื่อผู้พูดมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า ต่ำกว่า และเท่ากันกับผู้ฟัง อย่างละ 2 สถานการณ์ ดังแสดงในแผนภาพต่อไปนี้

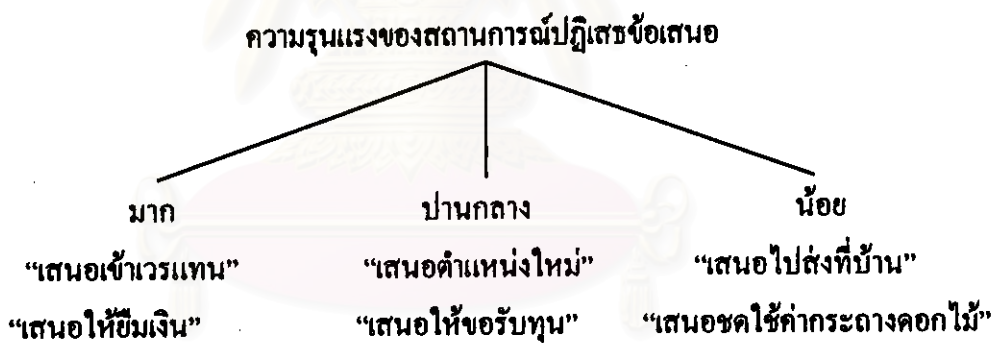
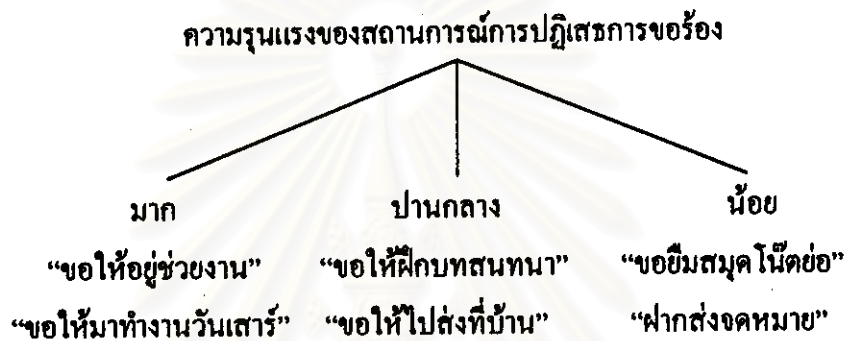
พร้อมกันนี้ผู้วิจัยจัดให้มีชื่อย่อของแต่ละสถานการณ์ เพื่อความสะดวกต่อการอ้างถึงในการวิเคราะห์ข้อมูลบทต่อๆ ไป ดังมีรายละเอียดดังนี้

- สถานการณ์ที่ 1 นักศึกษาตอบปฏิเสธอาจารย์ที่ให้อยู่ช่วยงานหลังเลิกเรียน
(ขอร้องให้อยู่ช่วยงาน)
- สถานการณ์ที่ 2 เพื่อนตอบปฏิเสธเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่เสนองจะ ไปส่งที่บ้าน
(เสนอไปส่งที่บ้าน)
- สถานการณ์ที่ 3 เพื่อนตอบปฏิเสธเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่ขอยืมสมุดจดโน้ต
(ขอยืมสมุดโน้ตย่อ)
- สถานการณ์ที่ 4 นักศึกษาตอบปฏิเสธอาจารย์ที่เสนอให้เขียนใบสมัครขอรับทุน
การศึกษา
(เสนอให้ขอรับทุน)
- สถานการณ์ที่ 5 ลูกน้องตอบปฏิเสธเจ้านายที่ฝากส่งจดหมายที่ไปรษณีย์
(ฝากส่งจดหมาย)
- สถานการณ์ที่ 6 นายช่างตอบปฏิเสธคนสวนที่จะชดใช้ค่ากระถางดอกไม้ที่แตก
(เสนอชดใช้ค่ากระถางดอกไม้)
- สถานการณ์ที่ 7 เจ้านายตอบปฏิเสธลูกน้องที่ขอให้ช่วยมาทำงานในวันเสาร์
(ขอให้มาทำงานวันเสาร์)
- สถานการณ์ที่ 8 เพื่อนตอบปฏิเสธเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่จะให้ยืมเงิน
(เสนองจะให้ยืมเงิน)
- สถานการณ์ที่ 9 อาจารย์ตอบปฏิเสธนักศึกษาที่ขอให้ฝึกฝนบทสนทนาเพิ่มเติม
หลังเลิกเรียน
(ขอให้ฝึกบทสนทนาให้)
- สถานการณ์ที่ 10 ลูกน้องตอบปฏิเสธเจ้านายที่เสนอตำแหน่งใหม่ให้
(เสนอตำแหน่งใหม่)

สถานการณ์ที่ 11 เพื่อนคอบปฏิเสธเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่ขอให้ขับรถไปส่งที่บ้าน
(ขอให้ไปส่งที่บ้าน)

สถานการณ์ที่ 12 หัวหน้าคอบปฏิเสธลูกน้องที่เสนอจะปฏิบัติหน้าที่เวรแทนให้
(เสนอเข้าเวรแทน)

ในแต่ละสถานการณ์จะเห็นว่ามียุทธศาสตร์ความรุนแรงของการขอร้องหรือการให้ข้อเสนอ
ไม่เท่ากัน ซึ่งผู้วิจัยสามารถจัดเป็นกลุ่มตามยุทธศาสตร์ความรุนแรง มาก ปานกลางและน้อย ดังนี้

จากสถานการณ์สมมติทั้ง 12 สถานการณ์ ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามขึ้น 2 ชุด เป็นภาษาอังกฤษ 1 ชุด และภาษาไทย 1 ชุด โดยมีเนื้อหาเหมือนกันทุกประการ เพื่อให้กลุ่มนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ทำอีกครั้งหนึ่ง โดยเว้นระยะห่างจากการเก็บข้อมูลครั้งแรกที่เป็นแบบสอบถามภาษาอังกฤษ เป็นเวลา 1 เดือน เพื่อป้องกันมิให้กลุ่มตัวอย่างแปลคำตอบจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

ผู้วิจัยนำสถานการณ์ทั้งหมดมาบันทึกลงในกระดาษ 2 แผ่น แผ่นละ 6 สถานการณ์ ประกอบด้วย กำบรรยายสั้นๆ เกี่ยวกับสถานการณ์การปฏิเสธนั้น ตามด้วยบทสนทนาที่ยังไม่สมบูรณ์ให้กลุ่มตัวอย่างตอบปฏิเสธ โดยผู้วิจัยให้มีสถานการณ์ที่เป็นการปฏิเสธการขอร้องและการ

ปฏิเสธข้อเสนอกลับกันไป เพื่อให้มีความคละเคล้ากันในสถานการณ์ 2 รูปแบบ ตัวอย่างมีดังนี้ (รายละเอียดแบบสอบถามทั้งหมดดูได้จาก ภาคผนวก ก)

ตัวอย่างแบบสอบถามสถานการณ์ที่ 1 (ภาษาอังกฤษ)

1. Your teacher, Mr. Jones, asks you to stay after school to help him prepare games for the party tomorrow. You really have many other things to do.

Mr.Jones : Can you stay to help me ?

You :

ตัวอย่างแบบสอบถามสถานการณ์ที่ 1 (ภาษาไทย)

1. อาจารย์ของท่านชื่อ ไตรภพ ต้องการให้ท่านอยู่ช่วยงานหลังเลิกเรียน เพื่อเตรียมเกมที่จะเล่นในงานเลี้ยงวันพรุ่งนี้ แต่ท่านมีภารกิจอื่นที่ต้องกลับไปทำ

อาจารย์ไตรภพ : อยู่ช่วยครูได้มั๊ย

ท่าน :

3.1.3 การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

หนึ่งในการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาอเมริกันนั้น ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากหญิงคนไทยท่านหนึ่ง คือคุณกฤษณา ทศทิพย์ โกลด์แมน ซึ่งอาศัยอยู่ที่เมืองลอสแอนเจลิส มลรัฐแคลิฟอร์เนีย เป็นผู้เก็บข้อมูลให้นักศึกษาอเมริกัน ได้จำนวน 53 คน ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกมาใช้จำนวน 50 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาไทยที่ตอบแบบสอบถามภาษาอังกฤษนั้น ส่วนหนึ่ง (จำนวน 62 คน) ได้เก็บข้อมูลจากนิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้งผู้วิจัยได้ขอที่อยู่ของแต่ละคนไว้ เพื่อจะทำการส่งแบบสอบถามที่เป็นภาษาไทยไปให้ในอีกประมาณ 1 เดือนต่อมา หลังจากที่ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปให้นิสิตกลุ่มดังกล่าวแล้ว ผลปรากฏว่า ได้รับตอบกลับมาเพียง 35 คน จึงไม่พอกับปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากนิสิตคณะอักษรศาสตร์ที่มาศึกษาในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2541 ซึ่งจะให้ตอบแบบสอบถามทั้งที่เป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทย จึงได้กลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีก 15 คน รวมกับส่วนแรกที่ได้ จึงครบจำนวน 50 คน ตามต้องการ

3.2 การจัดระเบียบข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่ต้องการแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดระเบียบโดยแยกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษาอเมริกันในปริบทภาษาอังกฤษ กลุ่มนักศึกษาไทยในปริบทภาษาไทย และกลุ่มนักศึกษาไทยในปริบทภาษาอังกฤษ และในแต่ละกลุ่มจะได้ข้อความทั้งหมดกลุ่มละ 600 ข้อความ (ได้มาจากกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ 50 คน แต่ละคนตอบแบบสอบถามจำนวน 12 ข้อความ) ข้อความแสดงการปฏิเสธที่พบ มีตัวอย่างดังนี้

(1) I wish I can help you but I have other plan.

(2) I'm sorry Mr.Jones but I have prior obligation

ข้อความ (1) และ (2) เป็นข้อมูลจากกลุ่มนักศึกษาอเมริกันที่พบในสถานการณ์ที่ 1 “ขอร้องให้อยู่ช่วยงาน” นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า มีบางข้อความในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง มีใช้การแสดงการปฏิเสธ แต่เป็นการตอบรับ ซึ่งพบในบางสถานการณ์ ตัวอย่างที่พบมีดังนี้

ในกลุ่มนักศึกษาอเมริกัน สถานการณ์ที่ 5 “ฝากส่งจดหมาย”

(3) Sure, no problem.

ในกลุ่มนักศึกษาไทยในปริบทภาษาอังกฤษ สถานการณ์ที่ 2 “เสนอไปส่งที่บ้าน”

(4) That'd be great. Thanks.

ในกลุ่มนักศึกษาไทยในปริบทภาษาไทย สถานการณ์ที่ 2 “เสนอไปส่งที่บ้าน”

(5) ขอบคุณจริงๆ

ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าในจำนวนกลุ่มข้อมูล 3 กลุ่ม กลุ่มละ 600 ข้อความนั้น ในกลุ่มนักศึกษาอเมริกันพบข้อความที่ถือเป็นคำตอบรับ 21 ข้อความ กลุ่มนักศึกษาไทยในปริบทภาษาอังกฤษ พบ 11 ข้อความ และในกลุ่มนักศึกษาไทยในปริบทภาษาไทย พบ 7 ข้อความ ดังจะแสดงในตารางต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ความถี่ในการปรากฏของข้อความที่เป็นการตอบรับของนักศึกษาอเมริกัน (อ(อ)), นักศึกษาไทยในบริบทภาษาอังกฤษ (ท(อ)) และนักศึกษาไทยในบริบทภาษาไทย (ท(ท))

สถานการณ์ที่พบและสถานภาพทางสังคม	จำนวนครั้งที่ตอบรับ		
	อ(อ)	ท(ท)	ท(อ)
“เสนอไปส่งที่บ้าน” (ผู้พูดเท่ากับผู้ฟัง)	3	2	2
“ฝากส่งจดหมาย” (พูดต่ำกว่าผู้ฟัง)	6	5	2
“เสนอให้ยืมเงิน” (ผู้พูดเท่ากับผู้ฟัง)	1	-	2
“เสนอเข้าเวรแทน” (ผู้พูดสูงกว่าผู้ฟัง)	7	-	5
“ขอให้ไปส่งที่บ้าน” (ผู้พูดเท่ากับผู้ฟัง)	4	-	-
รวม	21	7	11

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าในกลุ่มนักศึกษอเมริกันนั้น ข้อความที่พบว่าเป็นคำตอบรับส่วนใหญ่จะพบในสถานการณ์ที่ 5 “ฝากส่งจดหมาย” และสถานการณ์ที่ 12 “เสนอเข้าเวรแทน” ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าในสถานการณ์ที่ 5 นั้น กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษอเมริกันบางคนเห็นว่า การที่เจ้านายฝากส่งจดหมายเป็นเรื่องเล็กน้อย และไม่ยากปฏิบัติ ส่วนในอีกสถานการณ์หนึ่งที่พบการตอบรับมากกว่าในสถานการณ์อื่นคือสถานการณ์ที่ 12 ซึ่งหัวหน้าตอบปฏิเสธลูกน้องที่เสนอจะปฏิบัติหน้าที่เวรแทนให้เพื่อให้หัวหน้าได้ดูแลลูกสาวซึ่งป่วยอยู่ที่บ้านนั้น พบประเด็นที่น่าสนใจว่านักศึกษอเมริกันบางคน เขียนแสดงความคิดเห็นลงในแบบสอบถามว่า ในสถานการณ์เช่นนี้ในความเป็นจริงเขาจะไม่ตอบปฏิเสธเมื่อมีโอกาสที่จะได้กลับไปดูแลลูกสาวที่ป่วยอยู่ที่บ้าน ซึ่งลักษณะเช่นนี้ไม่พบในกลุ่มนักศึกษาไทยเลย ผู้วิจัยพบว่าในกลุ่มนักศึกษาไทยในบริบทภาษาไทย การตอบรับพบในเพียง 2 สถานการณ์ คือ สถานการณ์ที่ 2 “เสนอไปส่งที่บ้าน” ซึ่งเป็นการให้ข้อเสนอ และสถานการณ์ที่ 5 “ฝากส่งจดหมาย” ซึ่งเป็นการขอร้อง ที่เป็นเรื่องเล็กน้อย และจะไม่พบการตอบรับในสถานการณ์อื่นอีกเลย ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถให้เหตุผลที่เด่นชัดได้ว่า เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนี้ เนื่องจากนักศึกษาไทยไม่ได้เขียนแสดง

ความคิดเห็นลงในแบบสอบถามเช่นที่นักศึกษามेरิกันเขียน ดังนั้นจึงอาจเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในลักษณะนี้ได้ว่า น่าจะมีการขอความเห็นเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถามด้วย ซึ่งอาจจะให้แสดงความคิดเห็นลงในแบบสอบถามโดยการเขียน หรือการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถามหลังจากการเก็บข้อมูลแล้วก็ได้

ส่วนกลุ่มนักศึกษาไทยเมื่อแสดงการปฏิเสธในปริบทภาษาอังกฤษ พบการตอบรับในหลายสถานการณ์มากขึ้นเมื่อเทียบกับเมื่อนักศึกษาไทยตอบแบบสอบถามในปริบทภาษาแม่ กล่าวคือ พบเพียงเล็กน้อยในสถานการณ์ที่ 2 (“เสนอไปส่งที่บ้าน”) และสถานการณ์ที่ 5 (“ฝากส่งจดหมาย”) และสถานการณ์ที่ 8 (“เสนอให้ยืมเงิน”) สถานการณ์ละ 2 ข้อความ ซึ่งเป็นลักษณะคล้ายคลึงกับที่พบในกลุ่มนักศึกษาไทย เมื่อตอบแบบสอบถามในปริบทภาษาแม่ แต่พบในสถานการณ์ที่ 12 (“เสนอเข้าเวรแทน”) มากที่สุดถึง 5 ข้อความ ซึ่งคล้ายกับที่พบในกลุ่มนักศึกษามेरิกัน ที่เป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยไม่สามารถเสนอเหตุผลได้แน่ชัดว่า จะเป็นความบังเอิญหรือกลุ่มนักศึกษาไทยมีความคิดเห็นคล้ายคลึงกับนักศึกษามेरิกัน ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเป็นความบังเอิญมากกว่า

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยจะเลือกศึกษาเฉพาะข้อมูลที่เป็นการปฏิเสธเท่านั้น คือ เป็นข้อมูลจากนักศึกษามेरิกัน จำนวน 579 ข้อความ (หักลบ 21 ข้อความที่เป็นการตอบรับจาก 600 ข้อความ) ข้อมูลจากนักศึกษาไทยในปริบทภาษาไทย จำนวน 593 ข้อความ (หักลบ 7 ข้อความที่เป็นการตอบรับ จาก 600 ข้อความ) และข้อมูลจากนักศึกษาไทยในปริบทภาษาอังกฤษ จำนวน 589 ข้อความ (หักลบ 11 ข้อความที่เป็นการตอบรับจาก 600 ข้อความ)

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยจัดระเบียบข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 บท ดังนี้

- บทที่ 4 กลวิธีการปฏิเสธในภาษาอังกฤษของนักศึกษามेरิกัน
- บทที่ 5 กลวิธีการปฏิเสธในภาษาไทยและในภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทย
- บทที่ 6 การถ่ายโอนทางวัฒนธรรมในการปฏิเสธในภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

ในบทที่ 4 และบทที่ 5 ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังหัวข้อที่ 3.3.1, 3.3.2 และ 3.3.3 ดังนี้

3.3.1 วิเคราะห์กลวิธีการปฏิเสธการขอร้องและกลวิธีการปฏิเสธข้อเสนอ

จากข้อความที่ได้ทั้งหมด ผู้วิจัยพบว่าในแต่ละข้อความนั้น สามารถจำแนกได้เป็น “ข้อความย่อย” กล่าวคือในแต่ละข้อความที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนและในแต่ละสถานการณ์นั้น มักประกอบด้วยข้อความย่อย 2 ข้อความขึ้นไป คำว่า “ข้อความย่อย” นี้ มีความหมายเช่นเดียวกับ คำว่า “หน่วยข้อความ” ที่ทัศนีย์ใช้ (ทัศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา, 1998) เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่า “ข้อความย่อย” แทน “หน่วยข้อความ” เนื่องจากเห็นว่า คำว่า “ข้อความย่อย” เป็นคำที่แสดงให้เห็น ภาพได้เด่นชัดมากกว่า กล่าวคือ เป็นข้อความย่อยๆ ในข้อความใหญ่ หลังจากนั้นผู้วิจัยพิจารณา ข้อความย่อยเหล่านั้น โดยใช้เกณฑ์ความหมายที่ตีความจากรูปภาษา และความหมายที่ได้จากการตีความตามเจตนาผู้พูด ดังตัวอย่าง จากสถานการณ์ที่ 1 คือนักศึกษาตอบปฏิเสธอาจารย์ที่ขอให้ อยู่ช่วยงานหลังเลิกเรียน

“ขอให้อยู่ช่วยงาน

(6) I'm sorry. I can't. I already have other thing planned.

จากข้อความข้างต้น จะเห็นว่าสามารถแบ่งเป็นข้อความย่อยได้ 3 ข้อความ ข้อความย่อยแรก คือ “I'm sorry” โดยใช้เกณฑ์ความหมายที่ตีความจากรูปภาษา คือผู้ปฏิเสธกล่าว ขอโทษผู้ขอร้องเพื่อแสดงความเสียใจที่ไม่สามารถกระทำตามที่ขอร้องได้ ข้อความย่อยถัดมา คือ “I can't” เป็นการปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งเป็นความหมายที่ตีความจากรูปภาษาเช่นกัน ส่วนข้อความสุดท้าย “I already have other things planned.” นั้น ผู้ปฏิเสธเจตนาจะบอกเหตุผล ให้ผู้ขอร้องทราบว่า คนมีสิ่งอื่นที่จะต้องทำ อันเป็นเหตุให้ไม่สามารถกระทำตามที่ขอร้องได้ ซึ่งเป็นความหมายที่ได้จากการตีความเจตนาของผู้พูดจากที่กล่าวมาจะเห็นว่าในแต่ละข้อความย่อยนั้น เป็นการปฏิเสธ ซึ่งผู้ปฏิเสธมีการใช้กลวิธีต่างๆ กัน ซึ่งในตัวอย่างข้อความที่ (6) มีกลวิธี 3 กลวิธี คือ คำกล่าวขอโทษ คำปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมาและการอ้างเหตุผล

ในแต่ละกลวิธีนั้น ผู้วิจัยยังพบว่าในบางกลวิธีสามารถจำแนกได้เป็นกลวิธีย่อยๆ ได้อีก เนื่องจากข้อความย่อยบางข้อความนั้น พบว่าผู้ปฏิเสธมีเจตนาที่จะสื่อความหมายที่คล้ายคลึง กัน แต่ใช้รูปภาพแตกต่างกัน หรือสามารถตีความในรายละเอียดได้ต่างกัน ดังตัวอย่าง

“ขออิมสมุดไนต์ย่อ”

(7) No, but you may copy them right now.

“ขอให้ฝึกบทสนทนาให้”

(8) Not tonight, but I could tomorrow morning.

สิ่งที่ชัดเจนได้ในข้อความ (7) และ (8) นั้น ผู้วิจัยจะจัดให้อยู่ในกลวิธีเดียวกันคือ มีการใช้คำเสนอทางเลือกอื่นให้แก่ผู้ขอร้อง กล่าวคือในข้อความ (7) ผู้ปฏิเสธมิได้ให้ผู้ขอร้องอิมสมุด ไนต์ย่อ แต่ให้นำไปถ่ายเอกสารแทน ส่วนในข้อความ (8) ผู้ปฏิเสธไม่สามารถฝึกบทสนทนาให้ผู้

ขอร้องได้ แต่ขอเปลี่ยนแปลงเวลาเป็นพรุ่งนี้เข้าแทน จะเห็นว่าข้อความย่อย 2 ข้อความดังกล่าว เป็นการใช้คำเสนอทางเลือกอื่นเช่นเดียวกัน แต่ในข้อความ (7) นั้น เป็นคำตอบรับแบบมีเงื่อนไข (คือไม่ให้ยืมกลับบ้าน แต่ให้นำไปถ่ายเอกสาร) ส่วนในข้อความ (8) เป็นคำเปลี่ยนแปลงเวลา (คือผู้ปฏิเสธจะฝึกบทสนทนาให้ได้ แต่ต้องเป็นเวลาเช้าพรุ่งนี้ มิใช่วันนี้) ดังนั้นกลวิธีการใช้คำกล่าวเสนอทางเลือกอื่น จึงสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลวิธีย่อย คือการตอบรับแบบมีเงื่อนไข และการขอเปลี่ยนแปลงเวลา

3.3.2 วิเคราะห์ความถี่ของกลวิธีการปฏิเสธและกลวิธีย่อยในการปฏิเสธการขอร้อง และการปฏิเสธข้อเสนอ

เมื่อวิเคราะห์กลวิธีการปฏิเสธที่พบทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้เจงนับอัตราการใช้กลวิธีแต่ละกลวิธีเพื่อนำไปหาความถี่ในการปรากฏ โดยเจงนับทุกครั้งที่พบการใช้ ถึงแม้ว่าบางข้อความจะมีการใช้กลวิธีเดียวกันมากกว่า 1 ครั้งในข้อความเดียวกัน ตัวอย่างข้อมูลจากกลุ่มนักศึกษาไทยในปริบทภาษาอังกฤษ ดังนี้

“เสนอจะให้ยืมเงิน”

- (9) Thank you for your offer but I don't want you to be bother about my problem, but thanks anyway.

จากข้อความดังกล่าว สามารถเจงนับกลวิธีกล่าวขอบคุณได้ 2 ครั้ง (ในส่วนที่ขีดเส้นใต้) และการกล่าวให้เหตุผลแบบแสดงความเกรงใจ 1 ครั้ง (ในส่วนของข้อความที่เหลือง) และเพื่อความสะดวกในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้แปลงค่าความถี่ในการปรากฏให้อยู่ในรูปร้อยละของการปรากฏ โดยใช้สูตรคำนวณต่อไปนี้

$$\text{ร้อยละการปรากฏ} = \frac{\text{ความถี่ของการปรากฏของกลวิธี} \times 100}{\text{ความถี่ของกลวิธีทั้งหมดที่ได้จากการเก็บข้อมูล}}$$

นอกจากจะคำนวณร้อยละการปรากฏของแต่ละกลวิธีแล้ว ผู้วิจัยพบว่ากลวิธีใดสามารถแบ่งได้เป็นกลวิธีย่อย ก็จะเจงนับกลวิธีย่อยนั้นๆ แล้วนำมาคำนวณเป็นร้อยละการปรากฏของกลวิธีย่อยนั้นด้วย เพื่อที่จะพิจารณาว่าในกลวิธีนั้นๆ พบกลวิธีย่อยใดมากกว่าเป็นจำนวนร้อยละเท่าใด โดยใช้สูตรคำนวณต่อไปนี้

$$\text{ร้อยละการปรากฏของกลวิธีย่อย} = \frac{\text{ความถี่ของการปรากฏของกลวิธีย่อย} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมดของกลวิธีที่มีกลวิธีย่อยนั้น}}$$

3.3.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการปฏิเสธการขอร้อง และการปฏิเสธข้อเสนอ กับสถานภาพทางสังคม

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการปฏิเสธกับสถานภาพทางสังคมนี้ ผู้วิจัยจะพิจารณาว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเลือกใช้กลวิธีต่างๆ มากน้อยเพียงใด หรือใช้ในลักษณะใดต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่ผู้ปฏิเสธมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า ต่ำกว่า หรือเท่ากันกับผู้ขอร้องหรือผู้ให้ข้อเสนอ โดยทั้งนี้ จะพิจารณาบทบาทของสถานภาพทางสังคมต่อการเลือกใช้กลวิธีแต่ละกลวิธี เช่น กลวิธีการกล่าวขอโทษ การแสดงความงัดเงา การกล่าวขอบคุณ การแสดงความเห็นเชิงบวก หรือการปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมา เป็นต้น

ในบทที่ 5 นั้นนอกจากผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน 3.3.1, 3.3.2 และ 3.3.3 แล้ว ในแต่ละขั้นตอนจะมีการสอดแทรกผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มนักศึกษาอเมริกัน ในบทที่ 4 ด้วย เพื่อเปรียบเทียบว่ามีความคล้ายคลึง หรือแตกต่างกันอย่างไรกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มนักศึกษาไทย

3.3.4 วิเคราะห์การถ่ายโอนทางวัฒนธรรมในการปฏิเสธในภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้จะอยู่ในบทที่ 6 โดยผู้วิจัยจะพิจารณาข้อมูลของนักศึกษาไทยในบริบทภาษาอังกฤษว่ามีลักษณะใดบ้างที่พบว่า มีความแตกต่างจากกลุ่มนักศึกษาอเมริกัน แต่มีความคล้ายคลึงกับที่พบ เมื่อนักศึกษาไทย แสดงการปฏิเสธในบริบทภาษาแม่ (ในบทที่ 5) และลักษณะดังกล่าวนี้เอง ก็จะเป็นการที่นักศึกษาไทยมีการถ่ายโอนทางวัฒนธรรม จากภาษาแม่สู่ภาษาต่างประเทศ

พร้อมกันนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอความถี่ในการปรากฏของลักษณะดังกล่าว โดยคิดเป็นร้อยละเปรียบเทียบกันทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษาอเมริกันเมื่อแสดงการปฏิเสธในบริบทภาษาอังกฤษ กลุ่มนักศึกษาไทยเมื่อแสดงการปฏิเสธในบริบทภาษาไทย และกลุ่มนักศึกษาไทยเมื่อแสดงการปฏิเสธในบริบทภาษาอังกฤษ และนำเสนอโดยกราฟแท่ง รวมทั้งวิเคราะห์บทบาทของสถานภาพทางสังคมที่มีผลต่อลักษณะการถ่ายโอนทางวัฒนธรรมด้วย